

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μή σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μή σιώπα... Διὰ τοῦτο καγὼ ὁ τάλας, δεδουκῶς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

Δεῖ τὰς Μοναζούσας εἰς Θέματα Πίστεως σιωπᾶν;*

Τῆς Ὁσιολογιωτάτης
Θεοτέκνης Μοναχῆς Ἀγιοστεφανιτίσσης
(Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Στεφάνου Μετεώρων)

ΜΕΣΑ στὴν κρίση καὶ τὴν σύγχυση τῶν συγχρόνων οἰκου-
μενιστικῶν ἀνοιγμάτων, τόσο ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριαρχείου ὅσο καὶ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, περιμένουν οἱ
πιστοὶ νὰ ἀκούσουν αὐθεντικὸ λόγον «περὶ τῆς Ἀληθείας τῆς
πίστεως» ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἀγιορεῖτες πατέρες καὶ τοὺς λοι-
ποὺς γεροντάδες τῶν μοναστηριῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ἀκόμη
καὶ ἀπὸ τὶς σύγχρονες ὀρθόδοξες μονάστριες ποὺ προσεγγίζουν
στὸν ἀριθμὸ τὶς τέσσερες χιλιάδες.

Τὸ ἐρώτημα εἶναι:

**«δεῖ τὰς μοναζούσας εἰς θέματα πίστεως σιω-
πᾶν καὶ ἀσχολεῖσθαι μόνον μὲ τὴν προσευχὴν
καὶ τὸ ἐργόχειρον;»**

Γιὰ νὰ δώσουμε ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ θὰ ἀνατρέξουμε
στὴν δισχιλιετὴ παράδοση τοῦ γυναικείου μοναχισμοῦ γιὰ νὰ
δοῦμε τὴν στάση τῶν ὁσίων ἀσκητριῶν τοῦ ἰσαγγέλου σχήματος.

Θὰ μπορούσαμε νὰ ἀρχίσουμε ἀπὸ τὶς ἅγιες Μυροφόρες τοῦ
Κυρίου μας, οἱ ὁποῖες ζέουσαι τῷ πόθῳ τοῦ Νυμφίου τους προσ-
έδραμον νύκτωρ στὸ μνήμα τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου καὶ ἔλαβαν
πρῶτες τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως, ἐνῶ οἱ Μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ,
μολονότι ἄνδρες, παρέμειναν κεκλεισμένοι «διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων».

Ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες ἔχουμε ἓνα πλῆθος ὁμολογητριῶν

τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ παρθενομαρτύρων, τῶν ὁποίων ἡ καλλοποιὸς ἄθληση, καταγραφεῖσα στὰ γνωστὰ μαρτυρολόγια, ἐστερέωσε καὶ ἐνέπνευσε ὅλους τοὺς μεταγενέστερους ἀγῶνες γιὰ τὴν ἔμμοι καὶ μαρτυρία στὴν ἀγιάζουσα πίστη. Ἔτσι οἱ ἔγκλειστες στοὺς παρθενῶνες μαθήτριες τοῦ Ἀρχιμάρτυρος Χριστοῦ, μπρὸς στοὺς σκληροὺς διωγμοὺς ἀπηνῶν τυράννων, τπρώντας τὸν εὐαγγελικὸ λόγῳ «*πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἔμοι ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου ἐν οὐρανοῖς*»¹, κατέλιπαν τὰ ἱερὰ ἀσκητήρια καὶ γέμισαν τὰ ἀμφιθέατρα καὶ τὶς ἀπαράκλητες φυλακές, πίνοντας ἐκουσίως τὸ ποτήριο τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ καὶ γενόμενες δεδοξασμένα μέλη τοῦ ἁγίου Σώματός Του.

Γνωστότατες ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ Πρωτομάρτυς καὶ ἰσαπόστολος Θέκλα, ἡ ἁγία Εὐνίκη, ἡ ἁγία Ἰουστίνα, προεστῶσα παρθένων, ἡ ἁγία Παρασκευὴ ἡ Ρωμαία ἡ θαυματουργός, ἡ ἁγία Φιλικητάτη, ἡ ἁγία Φεβρωνία, οἱ Τεσσαράκοντα ἅγιες παρθένες ἀσκήτριες, μαθήτριες τοῦ διακόνου Ἀμμὸν ἐν Ἡρακλείᾳ τῆς Θράκης (ἐπὶ Λικινίου), ἡ ἁγία Ἀναστασία ἡ παρθένος (12 Ὀκτ.), ἡ ἁγία Ἀναστασία ἡ Ρωμαία (29 Ὀκτ.), οἱ αὐτάδελφες παρθενομάρτυρες Ἀγάπη, Χιονία καὶ Εἰρήνη, καὶ πλῆθος ἄλλων ἐπισήμων καὶ ἀσῆμων, γνωστῶν καὶ ἀγνώστων μαρτύρων τῆς πίστεως.

Ὅπως κατὰ τὸν καιρὸ τῶν διωγμῶν τῶν πρωτοχριστιανικῶν χρόνων οἱ ἱερὲς παρθένες ἔσπευσαν στὸ μαρτύριο καὶ ἐφοινίχθησαν τῷ ἰδίῳ αἵματι, ἔτσι καὶ στὸν καιρὸ τῶν αἰρέσεων ἔγκλειστες μοναχὲς πρωτοστάτησαν στὴν ὑπεράσπιση τῶν ἱερῶν δογμάτων τῆς Πίστεως². Ἐξ ἄλλου πολλὲς ἐκ τῶν μοναζουσῶν εἶχαν ἐξαίρετη θεολογικὴ κατάρτιση καὶ εἶχαν τὴν δυνατότητα σὲ περιστάσεις θεολογικῶν ἐρίδων νὰ διαφωτίσουν τοὺς εὐρισκομένους σὲ προβληματισμὸ πιστοῦς.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος λέγει ὅτι ἡ ἀγνότης εἶναι προϋπόθεση καὶ ἔδαφος πρόσφορο γιὰ τὴν θεολογία. Διὸ καὶ συνεχίζει σὲ ἄλλο κεφάλαιο:

«Ἄγνεῖα μαθητὴν (ἐννοεῖ τὸν Ἰωάννη τὸν Εὐαγγελιστὴν) θεολόγον εἰργάσατο, δι' ἑαυτοῦ κρατύναντα τῆς Τριάδος τὰ δόγματα»³

καὶ ἐξηγεῖ ὅτι ὁ Λόγος Κυρίου (δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦς),

«ὁ ἐκ Κυρίου, ἀγνὸς διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος».

Ἐπομένως ὁ ἄγνὸς μπορεῖ νὰ πλησιάζει καὶ νὰ γνωρίζει τὸν ἄγνὸ Θεό. Ὅποιος δὲ μὲ διαφορετικὲς προϋποθέσεις πλησιάζει τὸν Θεὸ – «ὁ τὸν Θεὸν μὴ γνούς, στοχαστικῶς ἀποφθέγγεται», δηλαδὴ ὁμιλεῖ περὶ Θεοῦ στοχαστικῶς-ἀκαδημαϊκῶς καὶ ὄχι ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

Τὸ χωρίο αὐτὸ ἐξηγεῖ τὸν ζῆλο καὶ τὴν εὐαισθησία τῶν ἐν ἀγνεῖα διαγόντων γιὰ τὴν διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν διάσωση τῆς ἀληθείας.

Στὸν βίο τῆς **Ἁγίας Μελάνης τῆς πρεσβυτέρας** (340-410) εὐρίσκομε τὴν πληροφορία ὅτι, ὅταν ἡ Ρωμαία αὐτὴ ἀρχόντισσα ἀσκήτεψε στὴν ἀγία Ἱερουσαλήμ, μὲ τὴν ἐμβριθὴ γνώση τῶν Γραφῶν καὶ τὸν φωτισμὸ τοῦ ἀγίου Πνεύματος κατώρθωσε νὰ ἐνώσει μὲ τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία τοὺς ἀποσχισθέντες τετρακοσίους αἵρετικούς μοναχοὺς τοῦ Παυλίνου⁴.

Ἐξαίροντας ὁ Παλλάδιος τὴν δράση τῆς ἀγίας Μελάνης προσθέτει

«καὶ πάντα αἵρετικὸν πνευματόμαχον συμπίσαντες εἰσέγαγον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν»⁵.

Δηλαδὴ ἡ Ὁσία ἀσκήτρια ἀγωνίστηκε μαζὶ μὲ ἄλλους ὁσίους Πατέρες νὰ ἐπαναφέρει στὴν Ἐκκλησία τοὺς πνευματομάχους αἵρετικούς τῆς περιοχῆς, οἱ ὅποιοι εἶχαν ἀποσχισθεῖ ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Μελέτιο Ἀντιοχείας.

Τὸ 439 μ.Χ. ἡ **Ἁγία Μελάνη ἡ νεωτέρα** (383-439), ἐγγονὴ τῆς προηγουμένης, μεταβαίνει στὴν Κωνσταντινούπολη, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ θείου της Βολωσιανοῦ, ἐπάρχου τῆς Ρώμης. Στὴν Βασιλεύουσα ἡ αἵρεση τοῦ Νεστορίου εἶχε ἀναστατώσει τὶς τάξεις τῶν πιστῶν. Ἔτσι πολλὲς γυναῖκες συγκλητικῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν ἔρχονταν στὴν ὁσία ἀσκήτρια νὰ συνομιλήσουν γιὰ τὴν ὀρθόδοξην πίστη. Ἡ ὁσία Μελάνη,

«ἔχουσα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀπὸ πρωΐας –ἕως ἐσπέρας οὐκ ἐπαύετο θεολογοῦσα καὶ πολλοὺς ἡπατημένους (ὑπὸ τοῦ Νεστορίου) ἐπέστρεφεν ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ πίστει καὶ ἄλλους διστάζοντας ἐπεστήριζε καὶ ἀπαξιαπλῶς πάντας τοὺς παρατυγχάνοντας ὠφέλει τῇ θεοπνεύστῳ αὐτῆς διδασκαλίᾳ»⁶.

Ἐσαύτως μεγάλη ὁμολογήτρια ὑπῆρξε ἡ **Ἁγία Ἄνθουσα**, περιώνυμη ἀσκήτρια, ἡγουμένη καὶ κτητόρισσα τῆς μονῆς τοῦ Μαντινίου στὴν Παφλαγονία, μὲ ἑννεακόσιες καλόγριες.

Στὸν καιρὸ τῆς εἰκονομαχίας, ὁ εἰκονομάχος αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος Ε΄ Κοπρώνυμος (741-775) ἀποστέλλει στὴν Ἁγία ἕνα ἀξιωματοῦχο μὲ στρατὸ γιὰ νὰ τὴν πείσει μὲ βία νὰ μὴν προσκυνοῦν τὶς ἅγιες εἰκόνες τῆς μονῆς, τὶς ὁποῖες καὶ συγκέντρωσε. Ἡ Ἁγία δὲν δέχτηκε νὰ παραδώσει τὶς ἅγιες εἰκόνες· γι' αὐτὸ καὶ συνελήφθη ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες. Μαζί της συνέλαβαν καὶ ὀδήγησαν σὲ ἀνάκριση καὶ τὸν ἀνεψιό της, ποὺ ἦταν ἡγούμενος ἀνδρικοῦ μοναστηριοῦ. Ἀμέσως ἀρχίζουν νὰ μαστιγώνουν ἐπὶ πολλὸ τὸν ἀνεψιό, τὸν ὁποῖο ἡ ἁγία Ἄνθουσα προτρέπει καὶ ἐνισχύει

«ἐμμένειν τῇ ὁμολογίᾳ καὶ ἐγκαρτερεῖν ταῖς βασάνοις»⁷.

Τὸν ἡγούμενο, ὅταν τὸν εἶδαν ἐτοιμοθάνατο, τὸν ἄφησαν. Στὴν συνέχεια δένουν ἐκ τεσσάρων σημείων τὴν ἁγία Ἄνθουσα καὶ ἀρχίζουν νὰ τὴν μαστιγώνουν μὲ ὦμα βούνευρα. Μετὰ παίρνουν τὶς ἅγιες εἰκόνες, τὶς βάζουν στὴν φωτιά, καὶ πυρίκαυστες τὶς θέτουν πάνω στὴν ἁγία της κεφαλὴ, ἐνῶ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της θέτουν ἀναμμένα κάρβουνα. Ἡ Ἁγία, ὅμως, μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ ἔμεινε ἀκατάφλεκτος καὶ γι' αὐτὸ ἐξορίστηκε ἀπὸ τὸ ἱερὸ μοναστήρι της⁸.

Ἡ λογιωτάτη ἀρχόντισσα καὶ βυζαντινὴ ὑμνογράφος **Κασσιανὴ ἢ Κασσία** (800/805-843/867), σύμφωνα μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 370 ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου ὑπῆρξε ὁμολογήτρια τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Ὁ ζηλωτὴς Ὅσιος, ἀφοῦ ἔλαβε ὑμνολογικὰ ἔργα της, τῆς ἀπαντᾷ δι' ἐπιστολῆς ὅτι ἐξεπλάγη

«ἐνορῶν ἐπὶ κόρῃ ἀρτιφυεῖ τηλικαύτην γυνῶσιν, δι' ἧς ὑπερῆρε»

ὅλους τοὺς συγχρόνους της. Παράλληλα ἐξαίρει συγχρόνως τὴν πνευματικότητά της, διότι ὡς λέγει:

«Δὲν ἀρκεῖσαι στὸ ὅτι μαστιγώθηκαν παλαιότερα, ἀλλὰ καὶ πάλι φαίνεσαι νὰ σφαδάζεις, καὶ νὰ μὴν μπορεῖς νὰ ἀντέξεις τὸν ἔρωτα ποὺ πυρπολεῖ τὴν καρ-

διά σου γὰ τὴν καλὴ ὁμολογία. Μακάρι νὰ μείνεις φλογερή! Πράγματι, γνωρίζεις πολὺ καλὰ πὼς τίποτε δὲν εἶναι πιὸ ὁμορφο καὶ πιὸ τερπνὸ ἀπὸ τὸ νὰ πάσχεις ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ πλουτίζεις σὲ παθήματα»⁹.

Στὴν ἴδια ἐπιστολή, ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καθιστᾷ γνωστὸ στὴν λόγια ἀρχόντισσα, ὅτι δὲν «ἐξενίσθη» γιὰ τὴν ἀπόφασή της νὰ γίνει μοναχί, μετὰ τὴν κατάπαυση τοῦ διωγμοῦ, διότι γιὰ τὸν ζῆλο τῆς ὁμολογίας τῆς ἐδόθη καὶ ὁ πόθος τῆς μοναχικῆς τελειότητος.

«Ἐπεὶ ὁμολογία Χριστοῦ, δῆλον ὅτι βίος τῆς μοναχικῆς τελειότητος ἀναλάμψειεν».

Στὶς ἐπιστολές του ὁ πολύπαθος Στουδίτης εὐχαριστεῖ τὴν εὐγενὴ κόρην γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῶν πρὸς τὸ ζῆν τόσο στὸν ἴδιο, ὅσο καὶ στὸν μαθητὴ του Δωρόθεο, ποὺ ἦταν καὶ ἐκεῖνος «πεφυλακισμένος ὑπὲρ Χριστοῦ»¹⁰ ἔγγιστα τῆς οἰκίας τῆς ποιητρίας.

Σὲ πολλὲς δὲ ἄλλες ἐπιστολές του (**Μοναζούσαις, Εἰρήνη, Πατρικία, Ἠγουμένη Ἰγνῶν, Κανονικαῖς** κ.λπ.) ὁ πυρφόρος πατὴρ ἐπαινεῖ τὶς μονάστριες γιὰ τὶς ὑπὲρ Χριστοῦ διώξεις καὶ θλίψεις καὶ τὶς προτρέπει νὰ προσέχουν

«τὸ ἀκοινῶνητον τῆς αἰρέσεως».

Στὴν ὑπ' ἀριθ. 403 ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου γίνεται λόγος γιὰ **τριακονταμελὴ μοναστικὴ ἀδελφότητα**, ποὺ σύμφυχη διώχθηκε «διὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου».

«Εἶναι χρέος μου –γράφει– περισσότερο ἀπὸ ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἐγὼ ὁ ταπεινὸς νὰ παρηγορῶ μὲ λόγο καὶ νὰ ἐμψυχῶνῶ μὲ συμβουλές ἐσᾶς, τὶς ἀληθινὰ ἀδελφές καὶ μπτέρες τοῦ Κυρίου... ἐσᾶς ποὺ ὑπομένετε γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν στέρηση τῆς πνευματικῆς μητέρας καὶ χωρισμὸ μετὰξὺ σας καὶ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ ἔνδοξο μοναστήρι σας, καὶ βέβαια τὴν φυλάκιση ἔχοντας προηγουμένως μαστιγωθεῖ χάριν τῆς ὁμολογίας τῆς ἀληθείας»¹¹.

Στὴν ὑπ' ἀριθ. 412 ἐπιστολὴ ὁ ὁσιος Θεόδωρος συγχαίρει τὴν **«Εἰρήνη Πατρικία»**,

«διότι ἐγκαταλείψασα καὶ ἀξίωμα καὶ λαμπρὸ οἶκο καὶ πλῆθος οἰκετῶν» ἀφοῦ μαστιγώθηκε πρῶτα «ἀρ- μένη τὸν σταυροφόρον βίον ἀπεωρίσθη ἐν μακρᾷ νή- σω». Διὰ τοῦτο βοᾷ· «νενίκηκε Χριστὸς ἐν σοί, καὶ διὰ σοῦ, ὧ καλλίγυναι, ὧ φιλομάρτυς· καί, τὸ τρίτον, ὧ μητὲρ ἐμῆ· καλῶ γὰρ τοῦτο ἐν πνεύματι, ὡς σύνα- θλον, καὶ τῶν ἀπὸ σαρκὸς γνωριζομένων σπλάγγνων ἐγγύτερον... Ἄλλὰ θάρσει· πολὺς σου ὁ μισθὸς ἐν οὐρανοῖς· ...εἶπερ ἐμμενοῦμεν ταῖς θεαῖς ὁμολο- γίαις ἕως τέλους»¹².

Στὴν ὑπ' ἀριθ. 481 ἐπιστολὴ «τῇ ἡγουμένῃ Ἰγνῶν» γράφει:

«Δέχθηκα τὴν ἔκφραση τῆς εὐλαβείας σου, ἀδελφὴ ἐν Κυρίῳ καὶ μὲ τὰ δῶρα ποὺ ἔστειλες καὶ μὲ τὴν ἐκτίμησιν ποὺ τρέφεις γιὰ μᾶς... Νὰ βρίσκετε παρηγο- ρία μὲ τὴν μελέτη τῶν θείων ἀναγνωσμάτων καὶ τὴν ψαλμωδία. **Νὰ φυλάγεστε ἀπὸ τὴν κοινωνία μὲ τοὺς αἰρετικούς,** καὶ ἂν χρειαστεῖ νὰ κακοπαθήσετε μέχρι θανάτου γιὰ τὸν Χριστό, μὲ κανέναν τρόπο νὰ μὴν προδώσετε τὴν πίστιν. Τίποτε δὲν εἶναι προτιμότερο ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀπέδειξαν οἱ ψυχῆς οἱ ἀφιερωμένους στὸν Χριστό ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια μέχρι σήμερα· ἐπειδὴ ἀκριβῶς ὑπάρχουν καὶ σήμερα μοναχὲς ποὺ διώκονται καὶ ἐξορίζονται ἀπὸ τὰ μονα- στήρια τοὺς χάριν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, **προκει- μένου νὰ μὴν μεταλάβουν ἀπὸ τὴν κοινωνία τῶν αἰρετικῶν**»¹³.

Στὴν ὑπ' ἀριθ. 404 ἐπιστολὴ «Κανονικαῖς [=μοναχαῖς]» προ- τρέπει:

«Χαίρετε, μητέρες καὶ θυγατέρες ἐν Κυρίῳ. Χαίρετε, ἐσεῖς ποὺ μὲ πόθο ἐργάζεσθε τὰ εὐαγγελικὰ προστάγ- ματα. Χαίρετε, κρίνα τοῦ νοπτοῦ ἀγροῦ, ποὺ ὡς πρὸς τὸν τόπο ἔχετε φυτρώσει ἀνάμεσα σὲ ἀγκάθια, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τρέχετε **μακριὰ ἀπὸ τὰ ἀγκάθια τῆς αἰρέσεως**»¹⁴.

Ἡ ἁγία Θεοδοσία ἡ Κωνσταντινουπολίτισσα († 729), ἡ διανείμασα τὴν περιουσία της στοὺς ἐνδεεῖς καὶ τὸν ἀσκητικὸ

έκλεξαμένη βίο, στὸν καιρὸ τοῦ Λέοντος Γ΄ τοῦ Ἰσαύρου (717-741), ἀνεδείχθη ὁμολογήτρια καὶ μάρτυς γιὰ τὶς ἅγιες εἰκόνες. Ἐπειδὴ ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς (715-730) ἀντιστάθηκε στὴν εἰκονομαχικὴ πολιτικὴ τοῦ Λέοντος Γ΄, ἐκδιώχθηκε μὲ προπυλακισμὸ ἀπὸ τὸν θρόνο του καὶ ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὸν τυχοδιώκτη εἰκονομάχο Πατριάρχην Ἀναστάσιο (730-754).

Κατόπιν ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωσε ἐντολὴ στὸν σπαθάριο νὰ κατεβάσει καὶ νὰ καταστρέψει τὴν Δεσποτικὴ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἦταν ἀνηρητημένη στὴν λεγομένη Χαλκὴ Πύλη. Μόλις ἡ Ἁγία πληροφορήθηκε τὴν διαταχθεῖσα ἀφαίρεση τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, ἔσπευσε μαζὶ μὲ ἄλλες εὐλαβεῖς γυναῖκες στὴν Χαλκὴ πύλη.

«Καὶ τραβώντας τὴν σκάλα ἔρριξαν κάτω τὸν σπαθάριο ποὺ προσπαθοῦσε νὰ κατεβάσει τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ»¹⁵.

Ὁ σπαθάριος σκοτώθηκε καὶ τότε πάραυτα οἱ ἄλλες γυναῖκες ζίφει ἀπεκεφαλίσθησαν, ἡ δὲ ὀσιομάρτυς Θεοδοσία

«κέρати κριοῦ ἀπννῶς ἐτελειώθη»¹⁶.

Τὸ λείψανο τῆς θεόνυμφος μάρτυρος μεταφέρθηκε στὴν περιοχὴ τοῦ Δεξιοκράτους, ὅπου ἐπιτελοῦσε ἀπειράριθμα θαύματα. Σὲ θαύματά της ἀναφέρονται ὁ Κωνσταντῖνος Ἀκροπολίτης καὶ ὁ ἅγιος Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός¹⁷. Στὴν μνήμη της (18 Ἰουλίου καὶ 29 Μαΐου) οἱ Κωνσταντινουπολίτες ἔκτισαν ὠραιότατο ναὸ καὶ στὴ γιορτὴ της τὸν στόλιζαν μὲ ρόδα. Ὁ ναὸς αὐτὸς σήμερα εἶναι τὸ Gül Camii (Τζαμὶ τῶν Ρόδων).

Ἡ περιώνυμη πρωτοβεστιάρισσα καὶ λογιωτάτη ἀθηνωτικὴ ὁμολογήτρια **Μοναχὴ Θεοδώρα Ραούλαινα**¹⁸ (1240-1300), καὶ ἡ ὀσιωτάτη μητέρα της **Εὐλογία Μοναχὴ**, ἀδελφὴ τοῦ Μιχαὴλ Η΄ τοῦ Παλαιολόγου, πρωτοστάτησαν σθεναρὰ στὴν ἀντίσταση πρὸς τὶς φιλενωτικὲς πρὸς τὸν Πάπα κινήσεις τοῦ ἐν λόγῳ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ μαζὶ μὲ ἄλλες ἀρχόντισσες ἐκδιώχθηκαν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἐξορίστηκαν στὸ φρούριο τοῦ ἀγίου Γρηγορίου στὴν Μαύρη Θάλασσα.

Εἶναι αὐτονόητο, ὅτι σὲ ὄλους τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὑπὲρ πάντα τὸν Θεὸν θέμενες μονάστριες, τὶς περισσότερες φορές ἀφανῶς ἐστήριζαν τοὺς πιστοὺς στὴν Ὁρθόδοξον πίστην, πρᾶγμα

ποῦ συνεχίστηκε στὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ στοὺς μετέπειτα χρόνους.

Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ στοὺς σκληροὺς διωγμοὺς ποῦ συνέβησαν στὸν αἰῶνα μας στὶς ὁμόδοξες χῶρες, (Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Τσεχίας, Σλοβακίας, Πολωνίας, Ἀλβανίας) ὅπου καὶ οἱ μοναχὲς ἐκδιώχτηκαν, ἐξορίστηκαν, κακουχήθηκαν στὶς φυλακὲς καὶ στὰ κάτεργα (κολχόζ).

«Μόνο στὶς φυλακὲς Ἀρζαμὰς μετὰ τὸ 1937 ζοῦσαν 2.000 μοναχὲς, κυρίως ἀπὸ τὰ Μοναστήρια ἀγίου Νικολάου, ἀγίου Ἀλεξίου μαζί μὲ τὴν ἡγουμένη τοῦ καθενός. Ὑπῆρχαν, ἐπίσης, ἀρκετὲς μοναχὲς ἀπὸ τὸ Ντιβέγιεβο. Αὐτὲς ποὺ ἔβγαλαν τὸ ράσο καὶ παντρεύτηκαν ἦταν ἐλάχιστες. Ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα ὀδηγήθηκε στὴ φυλακὴ»¹⁹.

Οἱ προαναφερθεῖσες ἱστορικὲς μαρτυρίες πιστεύουμε ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀποτελοῦν ὁδοδείκτα πορείας καὶ γιὰ τὸν σημερινὸ μοναχισμό.

Κατόπιν τῶν πολλῶν οἰκουμενιστικῶν ἀνοιγμάτων τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, τὰ ὁποῖα μᾶς κατέθλιψαν ψυχικὰ καὶ τῶν διαθρησκειακῶν συναντήσεων τῶν τελευταίων χρόνων, μὲ κοινὲς λατρευτικὲς ἐκδηλώσεις, ταπεινὰ φρονοῦμε ὅτι μαζί μὲ τὴν ἔντονη προσευχή, ἡ ὁποία δύναται καὶ ὄρη νὰ μετακινήσει, θὰ πρέπει οἱ ἱερὲς μονάστριες νὰ τηροῦμε ἄσβεστη τὴν ὁμολογιακὴ φλόγα, καὶ εὐχαῖς ἀγίων νὰ κρατήσουμε ἀνόθευτη τὴν ὀρθόδοξη πίστη, τὴν ὁποία ἐν ἀγίῳ Πνεύματι καὶ μὲ μυριάδες θυσίες παρέδωσαν σὲ ἐμᾶς οἱ προηγούμενες γενεές.

Οἱ κατὰ πάντα ἄξιες σημερινὲς Γερόντισσες καὶ μοναχὲς τῶν ὀρθοδόξων ἑλληνικῶν ἱερῶν μονῶν, θεολογικὰ καταρτισμένες καὶ πνευματικὰ καταξιωμένες στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο, θὰ μείνουμε ἀπαρρησίαστες καὶ κεκλεισμένες στὸν πύργο τῆς ἐν ἀσφαλείᾳ σιωπῆς; Μήπως ὁ Χριστὸς μᾶς εἶπει: «Ἔτι ἔν σοι λείπει»;

*Μὲ τὴν εὐχὴ τῆς σεβαστῆς Ἡγουμένης Ἀγάθης
καὶ τῶν συνασκουμένων Ἀδελφῶν
Ἐλαχίστη Μοναχὴ Θεοτέκνη Ἀγιοστεφανίτισσα
Ἰερὰ Μονὴ Ἀγίου Στεφάνου
Ἅγια Μετέωρα, 22 Δεκεμβρίου 2006*

(*) Περιοδ. «**Παρακαταθήκη**», ἀριθ. 51/Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2006, σελ. 11-15. Ἐπιμέλ. ἡμετ.

1. Μαθθ. ι' 32.
2. Βλ. καὶ **Θεοτέκνης Μοναχῆς**, Ἡ θέσις τῆς μοναχῆς στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς ἀγίου Στεφάνου, Ἁγία Μετέωρα 2004², σελ. 87-95.
3. **Ἰωάννου Σιναΐτου**, «*Περὶ τοῦ συνδέσμου τῆς ἐναρέτου Τριάδος ἐν ἀρεταῖς*» [*λέγω δὲ ἀγάπης, ἐλπίδος, καὶ πίστεως*], Λόγος Α', Κλίμαξ, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Παρακλήτου, [Εἰσαγωγή-νεοελληνικὴ ἀπόδοσις-σχόλια-πίνακες ὑπὸ Ἀρχιμ. Ἰγνατίου], Ὁρωπὸς Ἀττικῆς 1986³, σελ. 377.
4. **Τσάμν Δημ.**, «*Μελάνη*», Μπτερικόν, τ. Α', σελ. 158-159, πρβλ. **Παπαδοπούλου Ἀντωνίου Μ.**, Ὁ Μοναχισμὸς ἔναντι τῆς αἰρέσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1980, σελ. 102-103.
5. **Τσάμν Δημ.**, «*Μελανία πρεσβύτερη*», Μπτερικόν, τ. Α', σελ. 158-159.
6. **Delehaye H.**, περιοδ. «*Analecta Bollandiana*», 22 (1903), σελ. 37.
7. *Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως*, στλ. 850· Acta Sanctorum Julii VI (1729), 449.
8. Μελέτες σχετικὰ μὲ τὴν ἀντίστασιν ποὺ προέβαλαν οἱ γυναῖκες κατὰ τὴν περίοδο τῆς Εἰκονομαχίας βλ. **Γεδεὼν Μανουίλ**, «*Ἡ γυνὴ ἐπὶ τῶν εἰκονομαχικῶν ἐρίδων*», περιοδ. «*Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*» Κωνσταντινουπόλεως 3 (1882/83) 122-126, 137-143, 263-267, 277-288, 561-564, 577-580· **Huxley George**, «*Women in Byzantine Iconoclasm*», Women and Monasticism, Proceedings of the Athens Symposium 1988, Athens 1991, σελ. 11-24.
9. **Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου**, Ἐπιστολὲς πρὸς Μοναχέας, [Κείμενα, Μετάφρασις, Σχόλια], ἔκδ. Ἰ. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου, Πανόραμα-Θεσσαλονίκης, 2003, σελ. 307-309 [= **Fatouros G.**, Theodori Stouditae Epistulae, τ. Β', σελ. 501-502· **Τσάμν Δημ.**, «*Θεοδώρου Στουδίτου, Ἐπιστολὴ Κασία*», Μπτερικόν, τ. Δ', σελ. 396-399].
10. **Fatouros G.**, Theodori Stouditae Epistulae, τ. Β', σελ. 339-340· **Τσάμν Δημ.**, «*Θεοδώρου Στουδίτου, Ἐπιστολὴ Κασία*», Μπτερικόν, τ. Δ', σελ. 400-401.
11. **Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου**, Ἐπιστολὲς πρὸς Μοναχέας, σελ. 214-5· [= **Fatouros G.**, «*403. Μοναζούσαις*», τ. Β', σελ. 559· Ἐπιστολὴ ΝΘ'. -*Μοναζούσαις*. [υκ'], PG 99, 1273AD].
12. **Fatouros G.**, «*Εἰρήνη Πατρικία*», τ. Β', σ. 575-576· Ἐπιστολὴ ΞΗ' (68)-*Εἰρήνη Πατρικία* [υοα'], PG 99, 1296C-1297BC.
  - Ὅλες οἱ ἔντονες ὑπογραμμίσεις ἀνήκουν στὴ συγγραφέα τοῦ ἀρθρου.
13. **Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου**, Ἐπιστολὲς πρὸς Μοναχέας, σ. 147-151· [= **Fatouros G.**, «*481. Τῆ ἡγουμένη Ἰγνῶν*», τ. Β', σελ. 703-704· Ἐπιστολὴ ΡΑΒ' (28). *Τῆ ἡγουμένη Ἰγνῶν*. [χπζ'], PG 99, 1425A-1427A].
14. **Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου**, Ἐπιστολὲς πρὸς Μοναχέας, σελ. 282· [= **Fatouros G.**, «*404. Κανονικαῖς*», τ. Β', σελ. 560· Ἐπιστολὴ Ξ'-*Κανονικαῖς*. [υκε'], PG 99, 1276A-C].
15. **Τσάμν Δημ.**, «*Θεοδοσία*», Μπτερικόν, τ. Δ', σελ. 64-65.
16. Βλ. καὶ *Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως*, στλ. 828-829.
17. **Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου**, «*Λόγος εἰς τὴν ἀγίαν Θεοδοσίαν*», §§ 17-43, PG 140, 909D-933B.

- Ὁ Ἅγιος Μᾶρκος Εὐγενικὸς ἐποίησε Ἀκολουθία Εὐχαριστήριον, Παρακλιτικὸν Κανόνα καὶ Ἐπίγραμμα πρὸς τιμὴν τῆς ὁσιομάρτυρος καὶ θαυματούργου Θεοδοσίας, σχετικὰ μὲ τὴν ἴαση τῶν ποδῶν τοῦ πατριάρχου Ἰωσήφ.

18. **Nicol Donald M.**, «*Θεοδώρα Ραούλαινα, μοναχὴ καὶ λογία, περίπου 1240-1300*», στὸ Οἱ βυζαντινὲς δεσποσύνες (δέκα πορτρέτα 1250-1500), ἐκδ. Παπαδάμα, [μετάφραση: Στάθης Κομνηνός], Ἀθήνα 1996, σελ. 63-85.
19. **Μελίνου Μανώλη**, Ἄσθη Ἁγίας Ρωσίας, Ἀθήνα, σελ. 164.